

Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras

Laisvės pr.60, Vilnius

J.E. LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTUI GITANUI NAUSĖDAI

S. Daukanto a. 3, LT-01122 Vilnius, Lietuva

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkei Viktorijai Čmilytei-Nielsen

Gedimino pr. 53, LT-01109 Vilnius, Lietuva

PRAŠYMAS

Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2024 m. kovo 14 d. išvados (Nr. KT24-I1/2024) nuostatų išaiškinimo Lietuvos piliečiams

Vilnius 2024-03-29

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau - KT), vertindamas Seimo paklausimą, „Dėl Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ (toliau Konvencija) pateikė išvadą, kad Konvencijos 3 straipsnio c, d punktai, 4 straipsnio 3 dalis, 14 straipsnis neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai (toliau Konstitucija).

Šioje išvadoje KT, aiškindamas atskirus Konstitucijos straipsnius, suformulavo ginčytinus teiginius, kurių turinys Lietuvos Respublikos piliečiams yra neaiškus, galimai pažeidžiantis piliečių konstitucines teises bei neteisėtu būdu Konstitucijoje įtvirtinta vertybes, kurios visuotinai nėra pripažįstamos.

Šio prašymo autoriai, susipažinę su KT išvada, turi pagrindą teigti, kad:

- KT išvada uždraudžia piliečiams teisę turėti savo nuomonę bei įsitikinimus, kokios yra Konstitucijoje ginamos universalios, iš žmogaus prigimties išplaukiančios ir žmogaus protu pagrindžiamos, vertybės;
- KT išvada uždraudžia tėvams aiškinti savo vaikams, kad pagal žmogaus prigimtį ir konstitucinę prigimtinių teisių sampratą tik vyro ir moters šeima yra universali vertybė;
- KT išvada paskelbia, kad vyrai iš prigimties yra smurtautojai;
- KT išvada suformuluoja ideologinį tikslą sugriauti tradicinį ir žmogaus prigimties bei protu nulemtą požiūrį į biologinių vyrų ir moterų papildomumo šeimoje santykį. KT teismo išvada nukreipta į tai, kad viešojoje nuomonėje socialinių vaidmenų skirstymo į būdingus tik moterims ar tik vyrams ateityje visiškai neliktų;
- Iš KT teismo išvados seka, kad Konstitucija kaip vertybę laiko ne vien vyro ir moters seksualinius santykius, bet lygiai taip konstituciškai yra universali norma ir homoseksualūs lytiniai santykiai ar konstituciškai pav. gali būti pateisinami net pedofilija, zoofilija ir nekrofilija;
- KT savo išvadoje, aiškindamas žmogaus „orumo“ sąvokos konstitucinį turinį, suformulavo doktriną, neva dėl orumo pažeidimų (asmens viešo žeminimo, diskriminavimo) nėra pagrindo teisine tvarka persekioti jokių teisės pažeidėjų, taip pat pedofilų;

- ✓ Lietuvos piliečiai turi neliečiamą teisę tiksliai ir neiškraipytai žinoti savo konstitucines teises, taip pat būti užtikrinti, kad tų teisių įtvirtinimas Konstitucijoje neiškraipo universalių humanizmo principų, kurie yra gyvi lietuvių tautos sąmonėje, tradicijose, dorovėje, religiniuose tekstuose.
- ✓ Lietuvos piliečiai turi neliečiamą teisę reikalauti, kad Konstitucijoje būtų įtvirtintos bei valstybės institucijų saugomos tik tokios vertybės, kurios išreiškia suvereno (tautos) valią.
- ✓ Lietuvos žmonės turi teisę būti absoliučiai tikri, kad valstybės institucijos, gindamos ar ribodamos piliečių teises, tai daro protingai bei nepažeisdamos Konstitucijos nuostatų.

Konstitucinio Teismo įstatymo 60 ir 61 straipsniai suteikia teisę šalies Prezidentui bei Seimui, kreiptis į KT, kad šis savo išvadą bei išvados atskirus punktus ar nuostatas dėl konvencijos atitikties Konstitucijai oficialiai paaiškintų.

Todėl Jūsų Ekscelenciją Lietuvos Respublikos Prezidentą Gitaną Nausėdą ir Gerb. Seimo Pirmininkę Viktoriją Čmilytę-Nielsen **prašome**:

kreiptis į KT ir paprašyti, kad KT savo išvadoje (Nr. KT24-I1/2024) esančius ginčytinus teiginius oficialiai išaiškintų ir apie tai viešai informuotų visuomenę bei šio prašymo autorius.

Pasikliaujame Jūsų tarnavimu šalies žmonėms, konstitucinei tvarkai bei atsakomybe, kad piliečiai savo valstybe nebūtų nuviliami. Todėl lauksime Jūsų arba Konstitucinio Teismo atsakymo į mūsų šiame prašyme suformuluotus klausimus bei išreikštas abejones. O jos yra tokios:

Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo išvadoje Nr. KT24-I1/2024 įžvelgiame šiuos ginčytinus teiginius:

Pirma. Konstitucinis Teismas savo išvadoje Konstitucijos 29 str. 2 dalyje nustatytą diskriminavimo draudimo pagrindą „dėl lyties“ **išplečia ir tuo papildo naujais bei teisiškai neapibrėžtais pagrindais: „dėl lytinės tapatybės ir (ar) seksualinės orientacijos“, dėl lyties socialiniu aspektu“** (išvados 26.3 ir 27.1 punktai).

Dėl sąvokos „lytinė tapatybė“ teisinio neapibrėžtumo.

1. Konvencijos 4 straipsnio 3 dalyje *inter alia* nustatyti diskriminacijos draudimo pagrindai dėl „lyties biologiniu aspektu“ (angl. sex), dėl „lyties socialiniu aspektu“ (angl. gender) bei dėl „lyties socialiniu aspektu tapatybės“ (angl. gender identity). KT išvadoje visiškai neapibrėžti bei nepaaiškinti tokie dalykai:

Ar diskriminavimo draudimas dėl „lytinės tapatybės“ reiškia ir draudimą asmenis diskriminuoti dėl jų „biologinės lyties tapatybės“? Jei taip, tai tuomet koks yra „biologinės lyties tapatybės“ sąvokos turinys? Ar „biologinė lyties tapatybė“ nereiškia asmens teisę turėti nebūtinai biologinių vyro ar moters lyties tapatybę? Jei taip, tai kiek gali būti biologinės lyties tapatybės variantų?

2. KT išvadoje nustatytas draudimas diskriminuoti asmenis dėl „lyties socialiniu aspektu“ (angl. gender). Konvencijos 3 str. d punkte, o taip pat KT išvadoje apibrėžta, kad „lyties socialiniu aspektu diskriminacija (prievarta) prieš moteris“, tai „prievarta prieš moterį, todėl, kad ji yra moteris“. KT išvadoje pasakyta, kad pagal Konstitucijos 29 str. gali būti diskriminacija (ar prievarta) dėl „lyties socialiniu aspektu“, bet nepasakyta, ar tokia diskriminaciją-prievartą gali daryti tik vyras moteriai ar ir moteris vyrui?

3. KT išvadoje, kaip ir Konvencijoje, nėra apibrėžta „lyties socialiniu aspektu tapatybės“ (angl. Gender identity) sąvoka. Konvencijos 3 str. c punkte, o taip pat KT išvadoje apibrėžta, kad „lytis socialiniu aspektu“, tai „socialiai sukonstruoti vaidmenys..., kuriuos visuomenė priskiria vyrams ir moterims“.

KT išvadoje kaip ir Konvencijoje, nepaaiškinama, ar „lyties **tapatybę** socialiniu aspektu“ ir reikėtų suprasti, kaip biologinių vyro ir moters savo tapatybės suvokimą dėl konstituciškai garantuotos galimybės atlikti vienodus socialinius vaidmenis? Ar galima teigti, jog nestereotipiniai socialiniai vaidmenys, tai „socialiai

sukonstruoti vaidmenys“, kurie yra priskirtini ir vyrams ir moterims, nepriklausomai nuo jų biologinės lyties? Jei taip, tai tuomet ar KT savo išvadoje numatė, kad pav. homoseksualioje šeimoje biologinis vyras pagal konstitucinę teisę gali būti laikomas, kaip atliekantis „biologinės mamos“ socialinį vaidmenį, o moteris kaip „biologinio vyro“ socialinį vaidmenį?

Jei biologinių vyrų socialiniai vaidmenys konstituciškai vis dėlto gali būti skirtingi, tai tuomet koku kitu materialiu pagrindu apart biologinės lyties ir kokiomis empirinėmis sąlygomis šie socialiniai vaidmenys teisiškai skiriasi? Savo ruožtu, jei socialiniai biologinių vyro ir moters vaidmenys kai kuriais atvejais (pav. biologinių vyro ir žmonos santykiuose) teisiškai absoliučiai atskiriami, tai tuomet, kaip teisiškai įvertinti ar vyras psichologiškai nediskriminuoja (nesmurtauja) ar psichologiškai smurtauja prieš moterį-žmoną (ją diskriminuoja), kai įsakmiai reikalauja, kad jo žmona tarkim išnešiotų ir gimdytų kūdikį?

Dėl sąvokos „ir (ar) seksualinė orientacija“ turinio.

4. KT nepaaiškino, kokį „seksualinės orientacijos“ sąvokos turinį turi omenyje: ar tik tradicinę vyro ir moters lytinių santykių formą ar ir netradicinę „vyro ir vyro“ ar „moters ir moters“ seksualinių ryšių formas? O gal KT išaiškinimas reiškia, jog Konstitucijos 29 str. 2 dalyje nustatytas draudimas diskriminuoti asmenį dėl lyties savo turinyje įtraukia ir draudimą diskriminuoti pedofilus ar zoofilus?
5. KT savo išvadoje nepaminėjo ir, sprendžiant iš argumentų, nesivadovavo Konstitucijos 18 straipsniu, kuriame nustatyta, kad „žmogaus teisės ir laisvės yra prigimtinės“. KT 2004 metų gruodžio 29 d. nutarime pažymėta, kad žmogaus orumas yra prigimtinis, o taip pat orumo vertybė susieta su Konstitucijos 18 str. Remiantis orumo kategorijos prigimtiniu požiūriu ir prigimtinė žmogaus teisių bei laisvių konstitucine samprata, visiškai neaišku, koku pagrindu KT savo išvadoje sprendė, kad pav. „netradicinė seksualinė orientacija“ yra universali vertybė?
6. KT išvados 32 punkte teigia, kad „Konvencijos nuostatomis apskritai nėra sukuriama jokios naujos teisės, bet patikslinamos ir paaiškinamos visuotinai įtvirtintos žmogaus teisės ir laisvės“. Šiuo teiginiu KT konstatuoja tik tiek, kad kai kuriose kitose valstybėse „visuotinai priimtinos žmogaus teisėmis ir laisvėmis“ yra laikomos ir tokios žmonių teisės, kurias tų valstybių visuomenė, jau nebepaisydama žmogaus teisių prigimtinio pobūdžio, dirbtinai balsavimu įtvirtina savo konstitucijose. Ar įmanoma žmogaus prigimtines teises sukurti žmonių valia, balsavimu?

Netradicinė „seksualinė seksualinės orientacija“ nėra sietina su žmogaus prigimtimi. Terminas „orientacija“ reiškia asmens valios išraišką. Tokiu būdu KT savo išvadoje paskelbęs, jog Konstitucija draudžia diskriminuoti asmenis ir (ar) dėl seksualinės orientacijos (dėl teisės į netradicinę seksualinę orientaciją), pažeidė Konstitucijos 18 str. nustatytą žmogaus teisių ir laisvių prigimtinių pobūdį.

Kyla klausimas, kaip KT išvada dera su Konstitucijos 18 straipsniu?

Antra. Sprendžiant iš KT išvadoje esančių argumentų visumos galima teigti, jog Konvencijoje deklaruojamo pagrindinio tikslo esmė yra „užtikrinti faktišką (substanyvią) vyrų ir moterų lygybę“, ir, kad ši lygybė reikalauja **suvienodinti** vyrų ir moterų socialinius vaidmenis, o tam būtina išgyvendinti visuomenėse buojančius **stereotipus** apie vyrų ir moterų socialinių vaidmenų, priklausomai nuo jų biologinės lyties, skirtį. Sprendžiant iš KT argumentacijos logikos, pav. visuomenėse buojantis įsitikinimas, kad motina gali būti tik biologinė moteris, o tėvas tik biologinis vyras, yra stereotipas. O tokį stereotipą išgyvendinant, reikėtų atsisakyti sąvokų „mama“ ir „tėvas“.

7. KT argumentai, aiškinantys Konvencijos 1 str. ir 3 str. nuostatų turinį ir Konvencijos tikslus, yra ganėtinai painūs. KT išvados 7.1 p. sakoma, kad Konvencijos siekis yra „apsaugoti moteris nuo visų formų **smurto**“, o 7.2 p. sakoma, kad „siekiama panaikinti visų formų moterų **diskriminaciją** ir skatinti **tikrąją moterų ir**

vyrų lygybę“. KT išvadoje aiškiai neatsakyta, koks Konvencijos tikslas yra svaresnis bei pirmesnis: ar smurto prieš moteris užkardymas ar moterų diskriminacijos užkardymas, arba kaip šie tikslai tarpusavyje koreliuoja?

8. KT išvados 7.2 antroje pastraipoje cituojama Konvencijos aiškinamoji ataskaita, pagal kurią, „tarp smurto prieš moteris panaikinimo ir lyčių lygybės užtikrinimo yra **tiesioginis ryšys**. Kaip galima spręsti iš kito aiškinamosios ataskaitos teiginio, tiesioginis ryšys“ reiškia, jog „visų formų diskriminacijos panaikinimas ir lygybės tarp moterų ir vyrų skatinimas“ naikina smurto prieš moteris prielaidas. Iš tokios tezės seka, kad tiek Konvencijoje, tiek ir KT išvadoje siekiama pabrėžti, jog Konvencijos svarbiausia paskirtis yra ne tiek smurto prieš moteris užkardymas, bet būtent „vyrų ir moterų lygybės“ įtvirtinimas (visų formų moterų diskriminacijos panaikinimas).
9. KT išvadoje taip ir nepaaiškinama koks yra vyrų ir moterų lygybės substantyvus turinys ir kaip tą substantyvą lygybę įmanoma realizuoti (Konvencijos originalia pav. anglų 1 str. b punkte sakoma „skatinti substantyvą (angl. substantive) lygybę“). KT išvadoje apie „substantyvios lygybės skatinimo“ sąvokos turinį sakoma: „skatinti tikrąją moterų ir vyrų lygybę“ (Išvados 1 skirsnis 7.2 punktas 2) pastraipa); užtikrinti „de facto moterų ir vyrų lygybę; tik realus moterų ir vyrų lygybės užtikrinimas gali leisti veiksmingai pasiekti Konvencijos tikslus“ (Išvados 4 skirsnio 23 p.); KT taip ir nepaaiškina, ką iš tiesų reiškia „tikra“, „de facto“, „reali“ vyrų ir moterų lygybė.
10. KT išvados 8.1. punkte nurodoma, kad „Konvencijos 3 straipsnio c punkte vartojama sąvoka grindžiama binare (moters ir vyro) lyties samprata“, tačiau šis KT argumentas niekaip neatskleidžia sąvokos „lytis socialiniu aspektu“ turinio. Vienintelis dalykas, kurį KT pasako šiuo aspektu, yra teiginys, kad „lyties socialinio aspekto“ ir „lyties“ (galima suprasti biologinės lyties) sąvokos „tarpusavyje glaudžiai susijusios“. (išvados 22 p. 3 pastraipa). Ką reiškia terminas susijusios „glaudžiai“ KT nepaaiškina.
11. KT išvados 8.1. p. pateikiama Konvencijos aiškinamosios ataskaitos nuostata, kurioje nurodoma, kad sąvoka „lyties socialinis aspektas“ (angl. *gender*) „nėra skirta sąvokoms „moteris“ ir „vyras“, vartojamoms Konvencijoje, pakeisti“. 8.2. p. sakoma, kad binarė (moters ir vyro) lyčių samprata, „nesuponuoja galimybės pasirinkti kitokios lyties negu turima biologinė lytis“. 8.1 punkte sakoma, kad sąvoka „smurtas prieš moteris dėl lyties socialinio aspekto“ turi būti suprantama kaip skirta apsaugoti asmenis nuo smurto, kylančio dėl lyties būdingų stereotipų“, o 8.2 p. sakoma, kad smurtą gali „išprovokuoti, be kita ko, paprastai moterims priskiriami vaidmenys, elgsena, veikla ar bruožai“
12. Taigi nors, kaip teigiama KT išvadoje, sąvoka „gender“ neneigia vyro ir moters biologinių lyčių skirties, tačiau šios sąvokos turinys reiškia, kad vyras ir moteris gali atlikti tuos pačius (vienodus) „socialiai susiformavusius vaidmenis, pasižymėti vienoda elgsena, veikla ir bruožais, kuriuos tam tikra visuomenė laiko tinkamais moterims ir vyrams. Socialinis vaidmuo, priskirtinas ir moteriai, ir vyrui, aiškiai pažymi, jog sąvoka „gender“ liečia tik socialiai sukonstruotus asmenų socialinius vaidmenis.
13. KT išvados 8.1. p. 2 pastraipoje teigiama, kad „Konvencijos 3 straipsnio d punkte (kuris turi būti aiškinamas neatsiejamai nuo c punkto, įtvirtinančio lyties socialiniu aspektu sąvoką) apibūdinama tokia smurto rūšis, kuri yra nukreipta prieš moterį vien dėl jos buvimo moterimi, taip pat ir socialiniu aspektu (taigi dėl laikytinų tinkamais tik moterims socialiai susiformavusių vaidmenų, elgsenos, veiklos ir bruožų)“.
14. KT išvados 8.1. p. 2 dalyje sakoma, kad „lyties socialinis aspektas yra pirminis smurtinių veiksmų motyvas; toks smurtas grindžiamas moterų ir vyrų skirtumais, nulemiančiais moterų **subordinacinį** statusą viešame ir privačiame gyvenime“. KT visiškai neaiškina tos realios aplinkybės, kad būtent nuo prigimtinės biologinės vyro ar moters lyties (angl. sex) **absoliučiai** priklauso ir vyro, ir moters atliekamų socialinių vaidmenų (angl. gender) galimybės. Ar privačiame, ar viešame gyvenime, atliekant tam tikras funkcijas, arba vyrai verčiami pripažinti moters autoritetą, arba moterys vyro. Tai liečia ir šeimos narių santykius,

kuriuose atskirais atvejais gali dominuoti moteris, o atskirais vyrais. J šiuos visiškai realius moterų ir vyrų santykių aspektus nei Konvencija, nei KT išvada neatkreipia dėmesio.

15. Konstitucijos 38 str. 2 dalyje sakoma, kad valstybė „saugo ir globoja šeimą, motinystę ir vaikystę“. Ši Konstitucijos norma, sąryšyje su Konstitucijos 18 straipsnyje įtvirtintu žmogaus teisių prigimtiniu pobūdžiu, akivaizdžiai reiškia, jog mamos socialinį vaidmenį gali atlikti tik moteris, o tėvo tik vyras. Tuo tarpu KT išvadoje pateikiama „biologinių vyrų ir moterų lygybė socialiniu aspektu“, reikštų, jog tėvo ir moters socialiniai vaidmenys viso labo yra socialinio susitarimo, o ne biologinės prigimties dalykas. Pav. Vyro įsitikinimas, kad vaikų mamos prigimtinis vaidmuo yra teikti vaikams motinišką šilumą bei rūpestį yra socialinis stereotipas bei moters diskriminavimo ar net pav. psichologinio smurto prieš moterį (vyro priekaištų žmonai dėl to, kad ši, kaip moteris, nesirūpina šeimos gerove) viena iš priežasčių.

Todėl yra pagrindas teigti, kad KT *inter alia* pritarė Konvencijos 1 str. ir 3 str. esančioms nuostatomis, kurios aiškiai prieštarauja Konstitucijos 18 str. arba 38 str. 2 daliai. Pagal šias Konstitucijos normas biologiniai vyrai ir moterys pagal prigimtį natūraliai atlieka absoliučiai savitus socialinius vaidmenis. Pav. tik biologinė moteris išnešioja kūdikį, o vyro prerogatyva užtikrinti moters apsaugą.

Klausimas, kaip KT vis dėlto teisiškai korektiškai ir empiriškai konkrečiai traktuoja vyrų ir moterų santykius, kuriuose būtų užtikrinama vyrų ir moterų socialinių vaidmenų lygybė?

Trečia. KT, plečiamai aiškindamas konstitucinę orumo sampratą ir konstitucinius diskriminavimo draudimo pagrindus, akivaizdžiai prisiskyrė sau kompetenciją papildyti ar pakeisti Konstituciją, kuri pagal Konstitucinę procedūrą priklauso suverenui (tautai) ar jos atstovams – Seimo nariams.

16. KT savo išvados 25.3 punkte teigia, kad Konstitucijos 21 straipsnyje „įtvirtintos teisės į asmens fizinį ir **psichinį neliečiamumą ir orumo apsaugą** kyla valstybės priedermė siekti, kad nė vienas asmuo nepatirtų smurto, prievartos, bet kokio kėsinosi į asmens psichinę ir dvasinę būseną ir nebūtų žeminamas asmens orumas.“ Išvados 26 p. 1 pastraipoje KT papildo, kad „Konstitucinė žmogaus orumo apsauga neatsiejama nuo Konstitucijos 29 straipsnyje įtvirtinto visų asmenų lygybės principo“. Toliau KT, 26.2 punkte, įtikinamai nepaaiškindamas kokių konstituciniu pagrindu, teigia, jog „Konstitucijos 29 straipsnio 2 dalis negali būti suprantama kaip įtvirtinanti baigtinį nediskriminavimo pagrindų sąrašą; priešingu atveju būtų sudarytos prielaidos paneigti Konstitucijos 29 straipsnio 1 dalyje laidojamą visų asmenų lygybę įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms, t. y. pačią konstitucinio asmenų lygiateisiškumo principo esmę“.
17. KT išvados 9.1. p. teigiama, kad „Konvencijos nuostatomis apskritai nėra sukuriamos jokios naujos teisės, bet patikslinamos ir paaiškinamos visuotinai įtvirtintos žmogaus teisės ir laisvės“. Konvencijos 3 str. nustatyta, kad šalys užkirstų kelią diskriminaciją *inter alia* „dėl seksualinės orientacijos, lytinės tapatybės.“
18. KT išvados 26.3 ir 27.1 punktuose Konstitucijos 29 str. 2 dalyje nustatyto draudimo diskriminuoti asmenį dėl lyties turinį **išplečia, t. y. papildo** Konstitucijos 29 str. 2 dalies pažodiniame tekste nesamais diskriminacijos draudimo pagrindais: „dėl lytinės tapatybės ir (ar) seksualinės orientacijos“, dėl lyties socialiniu aspektu“.

Paminėtus draudimus KT laiko tų asmenų **orumo** pažeidimu ir taip išplečia pačios orumo sąvokos turinį. Konstitucijos 18 str. orumo turinį aiškiai sieja su žmogaus prigimtimi. Atsiejant žmogaus orumą nuo jo prigimtinių teisių, pati orumo sąvoka nebetenka prasmės. Tokioje orumo sampratoje individai orumo pažeidimu gali laikyti valstybės draudimus atlikti bet kokią teisėtą ar neteisėtą veiką. Tuo tarpu asmens noras tuoktis su tos pačios lyties partneriu ar noras keisti biologinę lytį, ar vyro noras būti žmona yra ne prigimtiniai dalykai, o asmens laisvo pasirinkimo išraiška bei įstatymų leidėjo dirbtinai sukonstruotos

teisės normos, įgalinančios individą gyventi savo pasirinktą gyvenimą. Ir jeigu įstatymų leidėjas riboja asmens laisvo pasirinkimo galimybes (pav. draudimu tuoktis su tos pačios lyties asmeniu ir sukurti šeimą), tai tokie draudimai asmens prigimtinio orumo nepažeidžia bei visiškai pagrįstai tokių teisių apsaugos Konstitucijos 29 str. 2 dalyje išvardintuose diskriminacijos draudimo pagrinduose nenumatyta.

19. KT išvados 32 punkte teigia, kad „Konvencijos nuostatomis apskritai nėra sukuriamos jokios naujos teisės, bet patikslinamos ir paaiškinamos visuotinai įtvirtintos žmogaus teisės ir laisvės“. Šiuo teiginiu KT nors ir pagrįstai konstatuoja, kad kitose valstybėse yra praktikuojamos tokios „visuotinai priimtinos žmogaus teisės ir laisvės“, kaip teisė keisti lytį ar tuoktis su tos pačios lyties asmeniu, tačiau toks KT teiginys negali paneigti Konstitucijos viršenybės principo ir suvereno ar įstatymų leidėjo imperatyvo pradžioje suderinti Konstituciją su Konvencija (Konstitucijoje atliekant būtinus pakeitimus) ir tik tuomet Konvenciją ratifikuoti.

Klausimas ar KT Konstitucijos 29 str. 2 dalyje praplėsdamas nediskriminavimo pagrindų sąrašą neviršijo savo Konstitucijoje apibrėžtos kompetencijos?

Ketvirta. KT argumentai apie valstybės teisę, propaguojant Konvencijoje įtvirtintas lyčių lygybės idėjas, nesiskaitant su piliečių ar tėvų įsitikinimais, atliepia totalitarinei valstybei būdingoms praktikoms, kuriomis iš tiesų „naikinamos žmonių asmeninės nuomonės“ su šaknimis raunamos „tradicijos ir papročiai“. Akivaizdu, jog tokios KT interpretacijos negali būti suderinamos su demokratine ir humanistine Lietuvos Respublikos Konstitucijos dvasia bei lietuvių tautos tradicijomis.

20. KT 32.3. punkte teigia, kad „vaikų aklėjimas būtų grįstas vertybėmis, kylančiomis iš Konstitucijos“. 36.2. punkte KT konstatuoja, kad „asmens įsitikinimai apie tai, koks elgesys, bruožai, socialiniai vaidmenys yra laikytini vyriškais ar moteriškais, patenka į asmens įsitikinimų, minties ir sąžinės laisvę“, tačiau kartu suformuluoja išlygą, kad „demokratinėje teisinėje valstybėje negalima tokia situacija, kai valstybė nustatytų kokią nors privalomą pažiūrų sistemą“ ir valstybė turi „pareigą užtikrinti teisę į asmens neliečiamumą, asmens orumo apsaugą, lyčių lygybę, taigi imtis priemonių, skirtų mažinti smurto dėl lyties atvejus“.

Suformulavęs išlygą, KT **čia pat paneigia** savo tezė apie asmens įsitikinimų, minties ir sąžinės laisvę“ ir **draudimą** valstybei su tuo nesiskaityti. KT tvirtina, jog „priemonės, kurių imamasi siekiant pakeisti vyraujančius prietarus, papročius ir tradicijas“ negali būti laikomos kišimusi į asmens įsitikinimų, sąžinės, minties ir tikėjimo laisvę, „...nes Konstitucija negali ginti tokios asmens laisvės, kuri būtų nesuderinama su kitomis konstitucinėmis vertybėmis...“

21. KT suteikdamas valstybei prerogatyvą „kovoti su stereotipais“, netgi **keisti tradicijas!!!** 38.2. punkte pažymi, kad „Tėvų teisė savo nuožiūra, pagal savo įsitikinimus auklėti vaikus kaip konstitucinė vertybė turi būti aiškinama kitų konstitucinių vertybių kontekste“, kad tėvai, „įgyvendindami savo teisę auklėti vaikus pagal savo įsitikinimus, turi konstitucinę pareigą šią teisę įgyvendinti taip, kad vaikai būtų mokomi gerbti Konstitucijoje įtvirtintas vertybes ir pamatinius principus“, vadovautis „Konstitucijoje įtvirtintais pamatiniais principais ir universaliomis vertybėmis“.

22. KT remdamasis išvadoje išvardintomis nuostatomis, 40 punkte taip pat suformulavo, kad „...švietimo ir mokslo įstaigose, kuriose pagal besimokančiųjų sugebėjimus būtų dėstomos temos, susijusios su moterų ir vyrų lygybe“, kad į bendrojo ugdymo programas gali būti „integruotas mokymas apie moterų ir vyrų lygybę, nestereotipinius lyties socialiniu aspektu pagrįstus vaidmenis“, ir tuo „būtų skatinami moterų ir vyrų socialinių ir kultūrinių elgsenos modelių pokyčiai, siekiama **panaikinti !!!** išankstinę nuomonę, papročius, tradicijas ir visą kitą praktiką“, grindžiama „stereotipiniais moterų ir vyrų vaidmenimis“.

Suformulavęs seriją argumentų apie vaikų švietimo progresyvias programas, KT tėvų teisę auklėti savo vaikus pagal savo įsitikinimus pavertė formalia deklaracija, pareiškdamas, kad tokios programos „niekaip neapriboja konstitucinės tėvų teisės namuose auklėti savo vaikus pagal savo įsitikinimus, nes jomis nėra reguliuojama tėvų teisė auklėti savo vaikus“. KT argumentai rodo, kad KT **paneigė** tėvų teisę pagal savo įsitikinimus aiškinti savo vaikams, kad „prigimtinė šeima ir santuoka yra vyro ir moters santuoka“, kad „lyties identitetas“ yra tik arba biologinių moters ar vyro identitetas“, kad „tik moteris gali būti mama ir tik vyras tėvu“. Išvadoje suformuluotos KT nuostatos įgalina valdžios įstaigas kaltinti tėvus, kad šie nepaiso Konstitucijoje ne tik suvereno, bet ir KT įtvirtintų vertybių.

Klausimas skirtas Konstituciniam Teismui: Ar priklauso Konstituciniam Teismui kompetencija nuspręsti kokio turinio ir kokias vertybes Lietuvos piliečiai turi teisę laisvai reikšti ir nuo kokių vertybių viešo propagavimo privalo susilaikyti? Ar Lietuvos piliečiai, vaikų tėvai jau dabar nebeturi teisės aiškinti, kad prigimtinę šeimos normą sudaro biologiniai vyras ir moteris, o socialiai sukonstruota (dirbtinė, neprigimtinė) šeimos norma gali būti vyro ir vyro šeima ar moters ir moters šeima?

Esame įsitikinę, kad šis prašymas nesuteiks Jums papildomų rūpesčių pasinaudoti Konstitucinio Teismo įstatymo 60 ir 61 str. suteiktomis teisėmis kreiptis į KT. Su viltimi lauksime Jūsų kreipimosi į KT, kad pastarasis oficialiai išaiškintų ir apie tai viešai informuotų visuomenę bei šio prašymo autorius apie šiame prašyme išdėstytus ginčytinus teiginius ir tuo patvirtintų piliečių lūkestį, jog Valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.

Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras:

Piliečių gynybės paramos fondas –

Stasys Kaušinis

Lietuvos Helsinkio grupė –

Aurelija Kuzmaitė

Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija –

Romualdas Povilaitis

Lietuvos žmogaus teisių asociacija –

Vytautas Budnikas

Lietuvos kultūros kongreso garbės primininkas -

Krescencijus Stoškus

Nurodytų asmenų pritarimą šio laiško turiniui tvirtinu:

Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacijos komiteto narys Prof. Saulius Arlauskas

Tel.: 861017870

El.p. Saulius.arlauskas1@gmail.com